

**PRIPOROČILA ZA
ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH
HIGIENSKIH RAZMER
V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA
BEGUNCE**

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 1, 4.3.2022

Kazalo

I. NASTANITVENI CENTRI	2
1. PRESKRBA S PITNO VODO	2
2. UREDITEV PROSTOROV	2
2.1 ZIDANI OBJEKTI Z UREJENO KOMUNALNO INFRASTRUKTURO (VODOVODNO OMREŽJE, UREJENO ODVAJANJE ODPADNIH VOD, ELEKTRIČNO OMREŽJE)	2
2.2 IMPROVIZIRANA ZAČASNA BIVALIŠČA: ŠOTORI, BIVALNI KONTEJNERJI	2
3. ZAGOTAVLJANJE USTREZNEGA PREZRAČEVANJA	2
4. OSEBNA HIGIENA	2
5. UPOŠTEVANJE HIGIENSKIH ZAHTEV PRI PRESKRBI Z ŽIVILI IN PRIPRAVLJANJU HRANE	2
6. ODSTRANJEVANJE ODPADKOV IZ ZAČASNIH BIVALNIH NASELIJ	2
7. VZDRŽEVANJE, ČIŠČENJE OBJEKTOV IN DDD	2
8. NADZOR NAD IZVAJANJEM ZAČASNIH UKREPOV	2
II. ZBIRNI CENTRI	2
1. PRESKRBA S PITNO VODO IN HRANO	2
2. PROSTORI ZA POČITEK V ZBIRNEM CENTRU	2
3. SANITARIJE	2
4. ODSTRANJEVANJE ODPADKOV IN ČIŠČENJE TER DDD	2
PRILOGE	2
NAVEZUJOČI DOKUMENTI	2

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 1, 4.3.2022

I. NASTANITVENI CENTRI

V začasnih bivališčih je treba zagotavljati osnovne tehnične in higienske pogoje za varnobivanje in ohranjanje človeškega dostojanstva:

- preskrba s pitno vodo
- ureditev prostorov (za bivanje, za osnovno zdravstveno oskrbo, za šolanje otrok)
- zagotavljanje ustreznega prezračevanja v vseh prostorih
- osebna higiena
- upoštevanje higienskih zahtev pri preskrbi z živili in pripravljanju hrane
- odstranjevanje odpadkov iz začasnih bivalnih naselij
- vzdrževanje, čiščenje objektov in DDD
- nadzor nad izvajanjem začasnih ukrepov

1. PRESKRBA S PITNO VODO

Pred vselitvijo včasne nastanitvene objekte je potrebno v objektu zagotoviti pitno vodo, skladno s Pravilnikom o pitni vodi. V dalj časa neuporabljenih obstoječih objektih izvedemo spiranje in dezinfekcijo hišnega vodnega omrežja. Za premične objekte, kot so šotorišča, v primeru, da prostor ni opremljen s pitno vodo, uredimo oskrbo s pitno vodo iz bližnjih hidrantov oz. nadomestno oskrbo s cisternami. Zagotoviti je treba ustrezno količino pitne vode na osebo, 20 litrov na osebo na dan. V izjemnih pogojih je treba zagotoviti minimalno količino 7,5 litrov pitne vode na osebo na dan. V teh pogojih je treba vzpostaviti učinkovito rabo minimalne količine 7,5 litrov tudi za osnovno osebno higieno. Taka oskrba lahko traja le 2-3 dni. Količina se mora nato povečati na 20 litrov na osebo na dan, najmanj 15 litrov na osebo na dan. Upravljavec vodovoda zagotovi preverjanje kakovosti pitne vode. Begunce je treba informirati, da lahko pijejo vodo iz pipe oz. jih opozoriti, če le ta ni primerna za uživanje (npr. slikovno obvestilo - v Prilogi 4 in pisno obvestilo, po možnosti v njihovem jeziku, nameščeno na vidnih mestih).

2. UREDITEV PROSTOROV

Potrebni prostori za bivanje*:

*Vnaprej predvideti prostor za izolacijo ljudi.

prostori za bivanje in spanje, stranišča, umivalnice, po potrebi pralnice, prostori za distribucijo in po potrebi pripravo hrane, prostori za skupna srečanja in za otroke, prostori za zdravstveno in socialno oskrbo.

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 1, 4.3.2022	

Splošni pogoji za prostore za bivanje in spanje:

Temperaturni pogoji: vsaj 19°C v bivalnih prostorih v času ogrevalne sezone.

Po možnosti vsaj 4 m² površine in 15 m³ zraka na osebo, če je prostor v zidanih objektih dobro prezračen, pa 2,5 – 3 m² površine in 9-10 m³ prostornine na osebo. Na osebo naj bo zagotovljena ena postelja z vsaj 1 meter razmika med posteljami in 0,9 metra med spodnjo in zgornjo posteljo, če so v nadstropjih.

Splošni pogoji za umivalnice in stranišča:

Stranišča in prostori za umivanje naj bodo ločeni za ženske in moške. Po uporabi stranišča naj bo omogočeno umivanje rok.

Pralnice in prostori za pripravo hrane: vzpostavljeni naj bodo glede na organizacijodejavnosti v nastanitvenem objektu.

Pred uživanjem hrane naj bo omogočeno umivanje rok.

Prostori za osnovno zdravstveno oskrbo*

* Vnaprej predvideti prostor za izolacijo ljudi.

Organizacija delovanja, kadri in oprema v sodelovanju s Civilno zaščito in krajevno pristojnim zdravstvenim domom.

Prostori za šolanje otrok

Zagotovitev prostorov in organizacija šolanja posebej za begunske otroke in čim prejšnja postopna vključitev otrok v redni šolski pouk v naše šole.

2.1 ZIDANI OBJEKTI Z UREJENO KOMUNALNO INFRASTRUKTURO (VODOVODNO OMREŽJE, UREJENO ODVAJANJE ODPADNIH VOD, ELEKTRIČNO OMREŽJE)

Ob navedenih splošnih pogojih upoštevamo še:

Bivalni prostori

Bivalni prostori naj bodo dovolj osvetljeni.

Umivalnice in stranišča:

Zagotoviti je treba minimalno 1 vodovodno pipo na 6 do 10 oseb, minimalno 1 prho z mrzlo in toplo vodo na 10 uporabnikov ter minimalno 1 straniščno kabino na 20 oseb.

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 1, 4.3.2022	

Za krajši čas je lahko 1 straniščna kabina za 50 oseb v razmerju 3:1 - ženska stranišča: moškim straniščem.

2.2 IMPROVIZIRANA ZAČASNA BIVALIŠČA: ŠOTORI, BIVALNI KONTEJNERJI

Ob navedenih splošnih pogojih upoštevamo še:

Naselje z improviziranimi začasnimi bivališči naj bo razdeljeno na čisti in nečisti del.

Nečistidel naselja naj bo stran od čistega v smeri vetrov.

Čisti del naselja:

- oskrba s pitno vodo
- bivalni in spalni prostori
- prostori za pripravo hrane, shranjevanje živil, jedilnice

Nečisti del naselja:

- stranišča (straniščne kabine ali poljska stranišča)
- umivalnice
- pralnice
- prostori za odpadke
- shrambe za čistila in čistilno opremo
- parkirišče.

Priporočeni normativi so navedeni v Prilogi 3.

3. ZAGOTAVLJANJE USTREZNEGA PREZRAČEVANJA

Priporočila za prezračevanje so dostopna na:

<https://www.nijz.si/sl/s-prezracevanjem-prostorov-zmanjsamo-tveganje-za-prenos-novega-koronavirusa-sars-cov-2>

<https://www.nijz.si/sl/navodila-za-prezracevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-casu-sirjenja-okuzbe-covid-19>

4. OSEBNA HIGIENA

Beguncem naj se poleg pitne vode in prostorov za izvajanje osebne higiene zagotovi tudi osnovne higienske pripomočke (okvirne količine so v Prilogi 2):

- sredstva za umivanje in pranje
- pribor za umivanje zob
- pribor za nego las, lasišča in nohtov
- pribor za čiščenje oblačil in obutve
- brisače, posteljnina, obleka,
- toaletni papir, papirnate brisače za roke

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 1, 4.3.2022	

- sredstva za nego novorojenčkov, dojenčkov, majhnih otrok, žensk in ostarelih

Posebno pozornost je treba nameniti:

- vzdrževanju osebne higiene, še zlasti **umivanju rok**, ki je med najbolj učinkovitimi ukrepi za zmanjšanje širjenja nalezljivih bolezni, predvsem črevesnih pa tudi covid 19 (umivalniki, tekoče milo, brisače za enkratno uporabo, koš za odlaganje brisač, slikovno navodilo za pravilno umivanje rok – Priloga 1)
- namestitev razkužilnikov za roke za primere ko ni možno umiti rok,
- zračanju **zaprtih prostorov**, kar je učinkovit ukrep za preprečevanje širjenja virusa SARS-CoV-2 in drugih mikroorganizmov, ki se prenašajo preko zraka

Zagotoviti je treba pogoje za ustrezno vzdrževanje čistoče oblačil.

5. UPOŠTEVANJE HIGIENSKIH ZAHTEV PRI PRESKRBI Z ŽIVILI IN PRIPRAVLJANJU HRANE

Zagotovljena mora biti varna priprava, distribucija in shranjevanje hrane.

6. ODSTRANJEVANJE ODPADKOV IZ ZAČASNIH BIVALNIH NASELIJ

Posode za zbiranje odpadkov morajo biti zagotovljene v vseh bivalnih, spalnih in sanitarnih prostorih ter v sklopu kuhinjskega dela. Zanje je treba vzpostaviti redno vsakodnevno odstranjevanje in čiščenje ter po potrebi razkuževanje. Potrebno je zagotoviti tudi varno zbiranje in odstranjevanje medicinskih, infektivnih in ostrih odpadkov skladno z veljavno zakonodajo.

7. VZDRŽEVANJE, ČIŠČENJE OBJEKTOV IN DDD

Zagotoviti je treba redno čiščenje in vzdrževanje prostorov in okolice ter po potrebi izvajati DDD.

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 1, 4.3.2022	

8. NADZOR NAD IZVAJANJEM ZAČASNIH UKREPOV

Svetujemo vzpostavitev rednega nadzora nad izvajanjem ukrepov (notranji, zunanji).

II. ZBIRNI CENTRI

Ob prehodu oz. kratkotrajnem (običajno nekaj urnem) postanku beguncev v zbirnih centrih je treba zagotavljati osnovne tehnične in higienske pogoje za prehodno bivanje oz. počitek:

- preskrbo s pitno vodo
- zagotovitev razmer za delitev živil
- urejenost prostorov za počitek v zbirnem centru
- ustrezno prezračevanje vseh zaprtih prostorov
- zagotovitev razmer za izvajanje najosnovnejše osebne higiene
- odstranjevanje odpadkov in čiščenje
- DDD
- nadzor nad izvajanjem začasnih ukrepov

1. PRESKRBA S PITNO VODO IN HRANO

Ob prehodu oz. kratkotrajnem postanku beguncev jim je treba zagotoviti pitno vodo in hrano. Glede na omejene tehnične pogoje naj se delijo le živila, ki s higienskega stališča niso rizična: embalirana živila, konzervirana živila, kruh, sadje ipd. ter pitna voda, po možnostih čaj.

2. PROSTORI ZA POČITEK V ZBIRNEM CENTRU

V šotorih naj bodo nameščeni ležalniki, opremljeni z dejami. Po potrebi naj bodo na razpolago suha oblačila in obutev.

3. SANITARIJE

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 1, 4.3.2022

Kemična stranišča morajo biti opremljena s toaletnim papirjem.

Zraven kabin mora biti zagotovljena voda in milo za umivanje rok oz. provizorična mesta za izvajanje najosnovnejše higiene (umivanje rok, obraza, previjanje dojenčkov).

V primeru, da je voda pitna, naj bo umivalno mesto ustrezno označeno (Priloga 4/Slika 1: Voda je pitna). V primeru, da ni zagotovila, da je voda varna za pitje, mora biti umivalno mesto ustrezno označeno, da voda ni pitna (Priloga 4/Slika 2: Voda ni pitna).

4. ODSTRANJEVANJE ODPADKOV IN ČIŠČENJE TER DDD

Odstranjevanje odpadkov in čiščenje šotorov, WC kabin in okolica mora biti sprotno in redno. Prav tako naj se sproti zbirajo mokra rabljena oblačila, obutev in odeje. Zagotovi najse pranje oz. kemično čiščenje in sušenje teh. Po potrebi naj se izvaja DDD.

PRILOGE

1. NAVODILO ZA UMIVANJE ROK
2. HIGIENSKE POTREBŠČINE
3. PRIPOROČILA ZA UREDITEV IMPROVIZIRANIH ZAČASNIH BIVALIŠČ
4. PRIMER SLIKOVNIH OBVESTIL O PRIMERNOSTI PITNE VODE ZA UŽIVANJE
5. HIGIENA KAŠLJA
6. PRAVILNO NOŠENJE MASK

NAVEZUJOČI DOKUMENTI

1. [PRIPOROČILA IN NAVODILA ZA ČIŠČENJE V NASTANITVENIH CENTRIH ZA BEGUNCE](#)
2. [PRIPOROČILA ZA RAVNANJE PRI OSKRBI S PITNO VODO S CISTERNAMI](#)

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 1, 4.3.2022

PRILOGA 1: NAVODILO ZA UMIVANJE ROK (SZO)

Clean hands protect against infection

Protect yourself

- Clean your hands regularly.
- Wash your hands with soap and water, and dry them thoroughly.
- Use alcohol-based handrub if you don't have immediate access to soap and water.

How do I wash my hands properly?

Washing your hands properly takes about as long as singing "Happy Birthday" twice, using the images below.

Priporočamo, da se slikovni material namesti v toaletne prostore oz. ob vse umivalnike oz. umivalna mesta.

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 1, 4.3.2022	

PRILOGA 2: HIGIENSKE POTREBŠČINE V NASTANITVENIH CENTRIH

2.1 Okvirne količine in seznam osnovnih higienskih sredstev¹

2 posodi za vodo ² po 10-20 litrov, ena za transport in ena za shranjevanje	na gospodinjstvo
Milo za umivanje, 250 g	na osebo na mesec
Milo za pranje, 200 g	na osebo na mesec
Damski higienski vložki	en zavitek na osebo na mesec

2.2 Okvirne količine in seznam dodatnih higienskih potrebščin¹

Zobna pasta, 75 ml	na osebo na mesec
Zobna ščetka	ena na osebo na mesec
Šampon, 250 ml	na osebo na mesec
Otroški losion, 250 ml	na otroka do 2 let starosti na mesec
Britvica	ena na mesec
Glavnik	en na osebo, po potrebi
Ščipalnik/škarjice za nohte	en na osebo, po potrebi
Plenice, kahlica	po potrebi
Toaletni papir	po potrebi

Opomba¹: Določen mora biti urnik razdeljevanja (datum, ura), v primeru dodatnih inposebnih potreb lahko ljudje dobijo več.

Opomba²: samo za ljudi, ki so nameščeni v improviziranih začasni bivališčih

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 1, 4.3.2022	

**PRILOGA 3: PRIPOROČILA ZA UREDITEV IMPROVIZIRANIH ZAČASNIH BIVALIŠČ
NASTANITVENIH CENTROV**

Prostor v šotoru ali kontejnerju /osebo	3,5 m ² (4,5-5,5 m ² v hladnem podnebj)
Razdalja med šotori	2 m minimalno ali 2x višina šotora ali drugačnega zavetja
Razdalja od tal do stropa	minimalno 2m
Število ljudi/točko za oskrbo z vodo	250
Razdalja do vode	150 m, maksimalno 500 m
Število ljudi/latrino/kem. stranišče	maksimalno 20; 50 za krajši čas - v razmerju 3:1, ženska stranišča: moškimi straniščem
Razdalja do latrine/kem. stranišča	ne več kot 50 m
Razdalja med točko z vodo in straniščem	100 m
Razmiki za zaščito pred požarom	75 m vsakih 300 m
Skupna uporabna površina	45 m ² /os vključno s skupnimi površinami (za kuhanje, rekreacijo ipd.), min 30 m ² /os.

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
Verzija: 1, 4.3.2022	

PRILOGA 4: PRIMER SLIKOVNIH OBVESTIL O PRIMERNOSTI VODE ZA UŽIVANJE

Slika 1: Voda je pitna

Slika 2: Voda ni pitna

Dokument:	PRIPOROČILA ZA ZAGOTAVLJANJE USTREZNIH HIGIENSKIH RAZMER V NASTANITVENIH IN ZBIRNIH CENTRIH ZA BEGUNCE
Pripravila:	NIJZ - Center za zdravstveno ekologijo
	Verzija: 1, 4.3.2022